

POGAJAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

9. číslo

Budyšin, september 1962

Lětnik 12

Hrono
za měsac póznjeńc 1962

*Nic nam, Knježe, nic nam, ale
twojemu mjenu daj chwalbu.*

Psalm 115, 1

Čłowjek tajki, kajkiž je, rady swoju chwalbu a česć pyta. A někotryzkuli je jara česćelakomny. Husto dosć žaneje přičiny k tomu nima. Jedyn, kiž mohl chwalbu a česć pytać, haj samo sej žadać, bě naš Zbožnik. Ale runje won njeje to činił. Won je so čisće hinak wuprajal a zadžeržal. Pola swj. Jana steja scěhowace słowa z jeho erta: „Ja njebjeru chwalbu wot čłowjekow.“ (5, 41) — „Kak móžeće wy wěrić, kiž chwalbu bjerjeće jedyn wot druhého?“ (5, 44) — „Štož sam wo sebi reči, tón swojeje česće hlada; štož pak teho česće hlada, kiž je jeho poslał, tón je wěrný, a njeje žana njeprawda we nim.“ (7, 18) — „Ja pak swoju česć njepytam.“ (8, 50) — To je Zbožnikowe wašnje! Cyle po tym, kaž sam (Mat. 11, 29) praji: „Ja sym čicheje mysle a z wutroby pokorný.“ A w samsnym zwisku rjeknje: „Wukńće wot mnje!“ A to je woprawdže lekcija, kotruž ženje njedowuknjemy.

My smy čłowjekojo tuteho swěta, a wašnje tuteho swěta je hinaše. Swět je wjele dokonjal. To připóznawamy. A swět pyta potom swoju česć. Nam pak ma na wutrobje ležec, njech je, štož je a chce, z psalmiskim spěwarjom prosyć: „Nic nam, Knježe, nic nam, ale twojemu mjenu daj chwalbu!“

Jako bu w starym času w rańšej cyrkwi biskop z połnymi česćemi do swojeho biskopstwa zapokazany, praješe: „Wyše wšeho Bohu česć a chwalbu!“ A jako běše wěrnosće dla hnadu swojeho kejšora zhubił a dyrbye zastojnstwo a město Konstantinopol z hańbu wopuścić, praješe zas: „Wyše wšeho Bohu česć a chwalbu!“

To je prawe křesćanske zadžerženje. To njeje přeco lóhko za nas, kiž smy po naturje cyle hinaši. Ale njespěwamy?

„Budź chwalba Bohu samemu
a džak za jeho hnadu,
zo wobroći k nam wutrobu
a zadžewaše padu . . .

My chwalimy, so modlimy,
džak twojej česći damy,
zo, Božo Wótče, naš knjez sy
a dobre knjejestwo mamy.
Ze swojej mocu móžeš dać,
zo, štož ty chceš, so dyrbi stać.
Nam derje tajkoh Knjeza!“ La.

W poče swojeho wobliča

Naši džedojo a wowki so hišće dopominaju z młodych lět, kak běchu tehdom na knježich polach žnjencarjo w dołhich ryńkach jedyn za druhim žita z kosu sykli. Triceći, snadź štyrceći syčkow a za kóždym žona, kotraž wotebēraše a walčki wjazaše. W poče swojeho wobliča džětaču, a w zymje klepotaše ze zažneho ranja z kóždeje bróznje. Prjedy hač džěći do šule džěchu, dyrbyeše so wotwał wumłóić. Cypyklepanje slušese do kóždeje zymskej wjeski. Hdyž so při tym tež pót njelijese w zymnej bróznji, tak běše to tola napinanje čłowškich mocow a čłowskej scěrpnosće. Džen wote dnja na hunje stać a z cypami w prawym takće z druhimi zorno z klóskow wupraskać. A hdyž běše tute džěto so stało, a nalěto so bližeše, potom mać ze swojimi džěćimi džen wote dnja na zahrodze za hunom drjewo rēzaše. Mi je styskno na to sej pomyslić! Piłu tam a sem čahać, što wě, kak dolho, doniž skónčnje tajki kuluch njebě wotrězany. A kak wjele tam drjewo ležeše. Wšitko dyrbyeše so rozrēzać a rozkałać. A hdyž nalětnje slonco čoplišo wohrēwaše, potom tam džěfačmy w poče swojeho wobliča. Wy, lubi stari čitarjo, so ze mnu na wšo to dopominaće.

Hdy by wam tehdom před sydondžesać lětami něchtón prajił, zo budže džensa wšitko tole džělo z mašinami dokonjane. Město štyrceći žnjencarjow tam džensa dwaj traktoristaj po polu jězdžitaj a žito syčětaj a zdobom młóčitaj; kak byšće so wjeselili. Město štyrceći budžetaj jenož hišće dwaj džělać. A tamni wósomatřicečo budžeja wjesele a zbožownje přihladować.

Hdyž džens raz w zymje z nekajkeje bróznje cypy slyšiš, to z podžiwanjom pozastanješ. A jich klepot čí kuzla před woči wobrazy dawno zašeho džěcatstwa. Něchtón wjace swoje žito z cypami njemłóći. Što pak burja nětko za tón čas, hdyž jich džědojo a wowki we bróznjach stejto młóčachu, činja? Wostudži so jim z lutym prózdnym časom?

A z drjeworēzanjom je wšak ta samsna wěc.

To su wězo jenož někotre přikłady, kak nam džensa mašina pomha, hdžež prjedy naši wótojo w poče swojeho wobliča so dračowachu. Technika je hobersece postupowała. Haj, mamy přikłady, zo móže jedyn bager naruńać móc a džělo tysac džělačerjow, kotřiž bychu w poče swojeho wobliča z lopaču dyrbjeli pjeršč ryc. Ale hdže su wjeseli a zbožowni přihladowa-

rjo? Njezarujemy husto dosć wo měrny čas našich wótcow? Són, zo budže raz džělo same hrajkanje, so hišće dopjelnił njeje. Hač tutón čas hdy přińdže? Tuchwilu so tak njezda.

Njeje to džiwna wěc? Mašiny džělaja na město čłowjekow, a tola dyrbi so čłowjek tež džensa hišće prócować w poče swojeho wobliča.

Sy sebi raz přemyslił, wo kak wjele bohatši my džensa smy, hač naši wótojo? My trjebamy wjace za žiwjenje hač woni. Wjace, wjele wjace drasty hač woni, wjace jědze, a lěpšu jědz hač woni. My trjebamy wjele aparatow wokoło sebjě (koło, motorske, awto, radio, gramofon, dalokohladak) a tole wšitko chce być nadžělane. Kak wjele džěla tči w jenym jeničkim awće, w jenym jeničkim radiu atd. Wšudžom dyrbjaja džělačerjo w poče swojeho wobliča džělać, zo bychu wšitko to wudžěłali a nadžěłali, štož ty džensa za swoje žiwjenje wšitko trjebaš.

A wězo njejsu wšitke tute produkty darmo dóstać, ale wšo dyrbi so zaplaćić, a kóžda hriwna chce być zaslužena. Tuž dyrbiš džělać w poče swojeho wobliča, džělać, zo by wšitko to sej nakupować mohl, po čimž tebi wucho, wóčko a bruch swjerbi. W.

Jedyn za nas wšitkich

Tole so sta w aprylu 1945. Němski general bě dał wjesku Z. w dalokej počobskéj dolinje do twjerdžizny přetwarć. Strachociwje wjesnenjo wšitke jeho prócowanja wobjedžbowachu. Woni wědzachu: To rēka, zo so naša wjeska „zakituje“, doniž njeje wjace kamjenja na kamjenju. A tehdom so podaštaj młodaj čłowjekaj, lédma hakle konfirměrowany hólčec a młoda holca, skradžu z bělej chorhojčku amerikanskemu wojsku napřečo. Prošeštaj, zo by so dale do jich wjeski njetřěłalo. A po jeju nawróće chcyštaj němskeho generala prosyć, zo by ze swojim wojskom z wjeski wučahnył. Tón da jeju na blaku zatřělić. Bórce pak dyrbyeše tola cofnyć. A po tym so džakowni wjesnenjo nastajili pomnikaj za tuteju młodeju čłowjekow: „Staj wumrěłaj za domiznu“. Młody pachoł a młoda holca staj wumrěłaj za swojich 220 sobuwjesnjawow. Štož staj wonaj činiłoj, dopomina nas na Jezusowy skutk. Wón je wumrěł za wšitkich čłowjekow na dalokej zemi. Wonaj staj pomhałoj, swoju wjesku wuchowaj. Jezusowy skutk pak plaći wšitkim čłowjekam, zo bychu namakali wodaće swojich hrěchow a měr we swojej wutrobje.

Sony a žiwjenje

Sony su rjany džěl našeho žiwjenja. Z dobrych sonow može wurós dobre žiwjenje, kaž nastawa ze skažených sonow horjo a hrěch. Při tym sej njemyslu na sony, kotrež so nam džija, ale na sony, kotrež sonimy z wočinjenymaj wočomaj a tola někak z boka woprawdźitósce prjedy skutkow a zralých lět. Léta dorosćeného čłowjeka wšak potom wjace njebywaju zasonite. Tohodla su tež tak stórze a šere.

„Pój, dźeržkaj mi čoto“, a ja so syndnych při konopeju swojej mačeri k hłowje a jej ze swojej ručku dźeržach čoto. „Ach, kak to tola derže čini!“ A ja wutrach dołhi čas při njej a sonjach: „Hdyž budu wulki, potom studuju na lékarstwo. A tak ruče kaž mać zaso hłowa boli, potom mje wona da zawolać a ja budu jej pomhać. A jelizo w nocy, kaž so to druhy stawaše, přińdu na nje strašne bolósce w žoldku, potom ja chěťře přiľeću, a wona budže we ložu ke mni so přiwobročiwi z dowěru a džakownósću so wjeselić a prajić: Derje, zo džeš! Ja skoro wjace njemóžach wutrač. A ja budu jej pomhać.“ — Tónle són so njeje dopjelnił a so tež njeje trjebał dopjelnić, přetož mać je swoje poslednje dwaceći lět mjez nami byla w rjanej, njewočakowanej strowosći. A ja njejsym na lékarstwo studował, ale — poľny sonow — na duchownstwo.

Kajke krasne sony je wubudziła we mni připoľdnica! Swěru so přihotowach, zo bych jej móhl cyłu hodžinu powědać wo lenje. Chcych započéć z wusywanjom nalěto, z plěcom, z torhanjom, chcych dale powědać wo mlóčenju a lanym woliwu, wo rozkládženju lena na lukach, wo křižikach, kiž so při tym z powrjestlami kładzechu na štyri rózki, zo njeby wětr len rozmjetał, wo sušenju w pjecy, wo łamanju, předženju a tkanju. . . Ach, ja wšak chcych zawěrnje tajku hodžinu wupjelnić, zo bych připoľdnica ze mnu spokojom byla a potom mi popřała možnotu jednoho přeca! A što bych sej přal? Kóždy džen mi přińdzechu rjenje, nowe mysle, hdyž wonka swoje husy pasech a mje nihtó w moich sonach njemyleše. Ke chwalbje tamneho maleho husarja pak njech je wuzběhnjene, zo so jemu njedžiješe jenož w pjenjenzach a wulkim bohatstwj; dołhi čas sonjach, zo dyrbjala mi připoľdnica dać wšitke řeće na zemi, hdžežkuli bych přišoł a w kotrejžkuliz řeči bych pismo do ruki wzal, zo bych wšitko zrozumil a we wšěch jazykach so móhl rozřečować. Tehdom bě naš wuj z ruskeje jatby wróco přišoł a bě dospólnje rusku řeč nawuknył. Kak ja jeho wobdžiwach a kak ja jemu zawidžach jeho wědženje!

W zymje dyrbjach, ja njewěm, kak dołho, přišedši ze šule wšědnje při mlóčenju snopy přimjetować. Kajka je to wostudla dračina za maleho sľabuškeho hólca, kaž ja to běch! Ale moje sony mi pomhachu. Ja njeběch wjace tón Hawskec najmjeńši, ale zmužity wojowar z hroznymi rubježnikami, kotryž snop po snopje, ně wšak, pokład po pokładje jim bjerješe a swojej mačeri, kiž prošna a blěda při mašinje steješe, na blido kładžeše. Mojej mačeri dyrbješe so

jónu lěpje hić, na rjanym hrodže dyrbješe bydlić a wjele služobnych mē a nič, ale docyła nič wjace džělać trjebać. Tónle són běše tak žiwy we mni, zo jón mačeri přeradžich, a wona na to: „Ně, ně, ja njechała na žanym hrodže bydlić. Što sej myslíš, tam so ja njehodžu. Ja chcu wostać, štož ja sym, hdy by jeno Bóh mi strowosć dał!“ Z tym by dyrbjal mój són być rozraženy, ale ja swojej mačeri njewěrjach. Wona we swojej ponižnosći jenož njecha tak wjele dobroty sama za sebje, běchu moje mysle. Pozdžišo wšak dopóznach, zo je wona zawěrnje čistu wěrnosć řečala. Wona chcyše wostać, štož běše: naša luba skromna mać.

Wjesny hólčec přińdže do Budyšina na šulu, serbski hólč do čistoněmskeje wokoliny. A přeni króć začuwach małkosć a niskosć svojeho serbskeho luda. A kak husto so mi smějachu, hdyž so lědma w němskej řeči z nimi

Pod znamjenjom kelucha / Napisał Hanuš Härtel

(Kónc)

Hus wě, zo chce romska cyrkej jeho wotšudzić. Je we wuhnanstwjje w južnej Čěskej a liči tež z najhóřšim. Lěta 1413 pisa:

„Njech běži swět, kaž Bóh jemu běžeć dowola. Lěpje je, derje wumrěć, hač zle žiwy być; pře smjertne chłostanje nima čłowjek hrěšić; přitomne žiwjenje w miłosći skónčić, řeka z čerpenja wuńc. Zawěrnje praji japoštoł Pětr: A što je, kiž by wam móhl zle činić, hdyž za dobrým stać budžeće? Zbožni sće, hdyž was ludžo hanja, praji wěrnosć.“

Dalši list pisa Hus čěskim přećelam w lěće 1414 z Nürnberga, hdyž běše po puću do Konstanza. We wšěch wjetšich městach wisachu lětaki na cyrkwiných durjach. Widžimy z lista tež, kak derje bě Hus němskemu luděj zmysleny. Z poslednjeje sady řeči wulka tragika (a to běše wulka tragika wjele sławnych a wulkich mužow), zo runje we swojim ludže měješe najhóřšich njepřećelow, mjenjucy mjez čěskimi duchownymi dostojnikami a mjez wysokim zemjanstwom, ale tež mjez mištrami Prasekeje uniwersity:

„Postrow wot Jezom Chrysta. Wěsće, zo ženje njejsym w sčehnjenej kapucy jěl, ale zjawnje z wotkrytym wobličom. A hdyž sym z Čěskeje wušoł, najprjedy w měsće Bärnau, prjedy hač sym přišoł, wočakowaše mje farar ze swojimi kaplanami; a hdyž do jstwy zastupich, tu poda mi hnydom wulki karan wina a jara přećelnje je přiřal ze swojimi towaršemi wšitku wučbu a praješe, zo je přeco byl mój přećel. Potom w Neustadce su mje wšitcy Němcy jara rady widželi. Přez Weiden smy šli namakajo mjez wjele ludžimi wobdžiwanj. A hdyž přińdzechmy do Sulzbacha, tam smy k hospodže přišli, w kotrejž sud běše, krajny sud. Tam sym přiřal radnym knjezom a staršim, kotriž we wjelbowanej chódbje sedžachu: Hlej, sym mištr Jan Hus, wo kotrymž sće, kaž sej myslu, wjele

dorěčach. Čehodla njemóhla tež naša řeč być tak nahladna a hišće nahladniša hač němska? A ja wosrjedž matematiki počach sonić: Knihu chcu napisać, tak wažnu a tak krasnu, zo budže po wšěm swěće znata a tuteje knihi dla budže so we wšěch ludach serbska řeč wučić — w Jendzelskej, w Africe, w Chinje, w Americi, wšudžom budžeja našu serbsku řeč wuknyć. Wšako tola Biblije dla so tež we wšitkich ludach wučić greksčina a hebrejsčina! Ja so džensa hišće tuteho sona rady dopominam. Wjele sym sonil — ale són wšak je to bohužel jenož wostał. A naša serbska řeč njeje so stała z krónu za wšón swět, ale jenož za mnje.

Dale a bóle so moje sony zwjazowachu z mojim pozdžišim duchownskim powolanjom. Škoda, zo sebi je njejsym spomjatkoval. Snano sym sej je dyrbjal tehdom napisać a nětko so dać přeco wot nich znowa napominać k idealam svojich mlódych lět.

W.

zleho slyšeli; prašeće so mje potajkim. A hdyž sym wo wjele wěcach pojednal, su wšitko jara přichileni přijeli. Tu smy přez Hersbruck šli a tehdom smy w měsće Lauf přenocowali; w kotrymž přińdže farar, wulki prawiznik, z kaplanami, z kotrymž sym so rozřečował, kotryž tež wšitko přichileny je přiřal. A hlej, smy do Nürnberga přišli, w kotrymž běchu překupcy naš přichad připowědžili, kotriž běchu nas přescahnili; tohodla steješe lud na hasach, hladajo na nas a so prašejo, kotry je mištr Hus. A do jědze je mi mištr Jan Helvel, farar pola swj. Lawrjenca, list poslał, pisa mi, zo by dawno rady zo mu řečal; sym jemu na tym samsnym lisće wotmolwil, zo by přišoł, a wón přińdže. A dokelž běch hižom prjedy proklamaciju napisał, chcyjo ju wozjewić: mjez tym knjez Wjaclaw (to bě čěski zemjan, kotryž Husa přewodžeše) da mje zawolać, zo su so měsčenzo a mištrojo zešli, chcyjo mje widžeć a ze mnu so dorěčeć; stanywši wot blida sym tam wotošoł. A prajachu mi mištrojo, zo bychmy so priwatnje rozřečowali, a ja sym jim prajił: Ja předuju zjawnje, tež chcu, zo bychy poslušali, kotriž to sčedža. A hnydom wot teje hodžiny smy so před radnymi knjezami a měsčanami rozřečowali hač do nocy. Bě pak tam wučenc, někajki kartuzian, kiž přewulke poroki činješe. A wobkedžbowach, zo so mištrej Albertej, fararjej na swj. Sebaldže, njelubješe, zo měsčenzo mojemu mjenjenju přiřosowachu. Skónčnje stanychu wšitcy mištrojo a měsčenzo spokojom. Tež wěsće, zo dotal žanoho njepřećela njenamakach. A w kóždej hospodže dawam hospodarjej, štož nastupa nocowanje, džesać prikazow. A druhy bydlu w komorje; a wšitke hospozy a jich mužojo mje jara přećelnje přijimuju. Ani klatby nihdže njewozjewjeja, a wšitcy chwala němske namoľwjenje (lětaki). Wuznawam, zo potajkim njeje wjetšeho njepřećelstwa mi napřećiwu hač pola wobydlerjow čěskeho kraľstwa.“

W rumunskich horach

„... Waju džakowna džowka“

Póstowy bě list přinjesl: „Lubaj staršej! Přijědzemj srjedu přez B. a chcemoj Waju skrótka wopytać. Změjemoj tři hodžiny chwile. Wočakajtaj naju k wječeri. Wjesoleho zasowidženja so nadžija Waju džakowna džowka Hanamarja a Rajner.“

Jako nan z džela přinǎže, bě jeho mać hižom před durjemi wočakowala. „Nano, pomysli sej, Hanamarja přinǎže na wopyt!“

„Na wopyt? K namaj starymaj?“
W jeho wočomaj so z radosću za-
blyskny.

„Naju džěco přinǎže na wopyt?“
„Haj, Hanamarja z mužom.“
„Syha jeje stwičku zrumowala?“
„Wona tola jeno na tři hodžiny
přinǎže, jeno k wječeri.“

A nan zrudny wospjetowaše: „Jeno
k wječeri?“

„Njewjeseliš da so, nano?“
„Jeno k wječeri? Hdyž ju tola na
pjeć lět doľho wjac widźal njejsym?“

*

Njedzelske, swjedzenske talerje a
šklički z Mišnjanskeho pórclina ste-
jachu na blidže. Slěborne widlički,
kotrež hewak cyle lěto do zeleneho
rubiška zawalene w kamorje wotpo-
čowachu, ležachu na běłym rubje.
W kuchni steješe mać při kachlach a
přida hišće kusk butry do pónowje.

Jako z wokna pohladny, widžeše, zo
jeje muž w zahrodze steješe. Wotrě-
zowaše róže, doňž njebě jeničkeho
kćenja wjac na kerčkach. Znosy
wšitke róže do jstwy, tykaše je do
wazow, najrjeńše pak kładžeše na
tón blak, hdžež budže jeho džěco se-
džeć, džensa hišće, bórze. Jeho ruka
wotpočowaše nětko na stólcu, haj
tam, hdžež bě so Hanamarjina swětlo-
włosata hlójkca — tehdom, hdyž bě jej
džesać lět — k njemu tulala. Telefon
zwonješe. Nan doběhny do jstwy,
hdžež telefon steješe, mać pak bě
prijedy. „Haj“, wona praješe. „Hana-
marja! Lubuško!“ wona wša zbožna
zawola, „mój so tola tak jara wjese-
limoj, zo staj dojěloj a zo k nam přinǎ-
džetaj!“

„Hdyha sem doňdžetaj? — Kak? —
Ja će hubjenje rozumju! — Što? Ty
njejpřinǎžeš? Ně? — Koho staj zetka-
loj? — Ach tak, twoja šulska towarška
bě na dwórnišću a je waju přepra-
syła, a wój so njejestej pječ lět wjac
widźaloj! — Haj, wězo, luba, to ja do-
widžu — ně, ně, wšak ně, mój to za
zlo njewozmjemoj — nan tu pódla mje
steji a će wutrobnje strowi — haj,
holčka, bjesadujće 'nož woměrje a
wostaňtaj strowaj — Hanamarja? Ha-
namarja?“ Ale Hanamarja wjac nje-
slyšeše.

Bě sluchatko zložila ... x.

Koncil a reforma kalendra

Posledni džen VI. posedzenskeje
periody — 12. 5. — zaběraše so Cen-
tralna přihotowanska komisija dru-
heho Watikanskeho koncila z reformu
kalendra a pruwowaše, hać so nje-
hodži datum za jutry kruće postajić.
Namjet bě zapodała komisija za Rań-
šu cyrkej. Z tutym prašenjom su so
tež hižo druzi zaběrali, na př. Zjedno-
čene narody abo wšelake hospodarske
konferency.

Naš kalender pochadza z lěta 1586.
Najlěpši matematikarjo tehdom su
jón wudžěłali a bamž Hrjehor XIII.
je jón z bulu „Inter gravissimas“ za-
wjedł. Nowy kalender njeje cyle

bjezporočny, hačrunjež wotstroni
njedostatki swojeho předchadnika
Julianskeho kalendra, kiž ma mjeno
po kejžoru Juliju Časaru a kiž plačeše
wot lěta 45 před Chrystom. Naš kalen-
der džensa plaći nimale po cyłym
swěće, ortodoksni pak jón njewuži-
waju. Komisija nočce ze swojim na-
mjetom njedostatki kalendra wotstro-
nić, ale chce, zo by so stworił powšit-
kowny, stajnje plaćiwý kalender,
w kotrymž je datum za jutry na přeco
na samsny džen postajeny a z tym by-
chu tež tamne pohibne swjedženje
kaž Bože spěće, swjatki a Bože čelo
byli přeco na samsnym dnju.

Samsne namjetowaše 1923 a 1931
Zwjazk ludow a 1950 Zjednočene na-
rody (UN). Namjetowaše so lěto ze
štyrjomi kwartalemi — kóždy po 13
njedzělach. Kóždy kwartal by so za-
počał z njedzělu a přestał ze sobotu.
Tež Nowe lěto by tak přeco njedzělu
bylo.

Přeni měsac kwartala by měł 31
dnjow, tamnaj 30. Sylwester by so ja-
ko 365. džen zasunyl, tak rjec jako
dwójna sobota po 30. decembru a
1. januar by tak zaso njedzela byl.
Podobnje by so činiło kóždy štwórt
lěto z přestupnym dnjom.

Jutry bychmy po tutym namjeće
kóždy lěto 8. apryla swjećili a snadž
bychu potom wšitcy křescenjo swje-
džen zrowastaća na samsnym dnju
swjećili, nic kaž nětkle, zo ortodoksni
swjeća na druhej njedzěli hać katól-
scy. Podobne diferency mamy džensa
tež w swjećenju hodow. Katolikojo
swjeća hody 25. 12., Rańša cyrkej pak
7. januara. Tohodla so njedziwamy, zo
so runje Rańša cyrkej prócuje wo je-
dnotny kalender, kiž drje budže so
dale zložowac na porjad sydom
dnjow, ale kiž dopomha křescanam
k tomu, zo so znajmjeńša najwazniše
křescanske swjedženje po cyłym swě-
će na samsnym dnju swjeća.

Ze serbskeho „Katólskeho Posola“
26. 8. 1962

Jan Ewangelista Gošner

... běše džěco pobožneju katólskeju
staršuju a bu z 23 lětami na měšnika
wuswjećeny. Jeho wutroba žedžeše
za wěrnosću a přeco bóle poča wón
ewangelij, čisty ewangelij, lubowac.
Skónčnje přestupi po wšelkich dwě-
lach a dušnych wuzach do ewangel-
skeje cyrkwje. Wón je něhdy takle
prajil: „Moji wučerjo su mje wjele
wučili; tola to jeničke, štož je muzne,
mi ničto pokazal njeje. A nětko sym
přišoł k tebi, mój Jezu Chryšće, zo by
ty mój wučer byl; znič skutki čłow-
skeje mudrosće, smil so nade mnu a
daj mi duch, kiž mje wjeđe do wšeje
wěrnosće.“ Bóh Knjez je jeho słowa
wustyšal a jeho za swojeho swědka
wupóstał. Gošnerowe skutkowanje
w Bajerskej, w Ruskej a w Berlinje
wo tym swědči, što je Boži swjatý
Duch přez tohole služobnika ewange-
lija dokonjal. Gošner je založil po
nim pomjenowane misionstwo (Goš-
nermission) a je wumřěl 1858.

Gustav-Adolfske towarstwo — što to je?

Hdyž bě 300 lět zašto, zo bě šwedski
kral Gustav Adolf na bitwišću pola
Lützena padnył, chcychu tam za nje-
ho pomnik stajić. Tohodla založichu
zběrku. Tale zběrka bu započatk
wulkeho křescanskeho skutka lubo-
sće, pozdžišeho Gustav-Adolfskeho
towarstwa. Gustav-Adolfske towar-
stwo sej staji nadawk, ewangelskim
wosadam w diasporje (wosrjedz kře-
sćanow druhich wuznačow) pomhać,
cyrkwinske žiwjenje rjadowac. Z po-
mocu Gustav-Adolfskeho towarstwa
móžachu sej hać dotal ewangelske
wosady w Ewropje a Americje cyrk-
wje, wosadne domy a fary natwarić.
Tež džensa hišće dale zběramy za taj-
ke nadawki. (Gustav Adolf pa-
dny 1632.)

Hdyž Jezus woła

Norweskí antifašist, kotrehož běchu nacisća do klódy zawrjeli, bě skradžu dženik pisal. Tam móžemy čitać: „Je moje žedženje za Bohom prawe? Druzcy su twjerdžili, zo do Boha jenož wěriš, dokelž so bojiš. Ja jenož wěm, zo w čerpenju a bojosci wolam: „Božo, pomhaj mi! A to mi pomha. Dzewjeć měsacow je nuznych, zo by čłowske dźěćo so narodžilo; kak dolho wone trjeba, zo by so Bože dźěćo stalo? Chrystus je Boži syn a je za nas wumřěl. Stož do njeho wěri, změje wěčne žiwjenje. Wona na swobodu bych praji: „Ně, to ja njemóžu. Moje nazhonjenje mi to zakazuje.“ Ja pak sym nazhonil, zo w najwjetšej stykności wolam: „Knježe, mój Božo, pomhaj mi! Jezu, wumož mje! O Chryšće, bratra će mjenuja, swojeho bratra w nuzy a čerpenju. Po poču hnađy wuwjědž mě ze stracha, hrěchow a ze smjerće.“

Bajka wo wěrnosci a lubosci

Wěrnosc chodžeše něhdy po kraju a hdžež zastupi, namaka wšitko trochu zakryt a pokryte, a ludžo mějachu swoje wěrne wobličo zakuklene. Wěrnosc njeje hinak móhla, hač wšitke šlewjerje a kuklenki zwottorhać, a je sej z tym wjele hněwa načinila.

Tež lubosc chodžeše po kraju. Wona pak wšitko pokrywaše, štož běše njerodne a štož ludžom na woči njesmědžeše. Ze svojim šerokim plaščom je wona to rjenje dokonjala. Tak dźělataj poprawom lubosc a wěrnosc přećiwo sebi, doňž nještej so raz zetkaloj a jedna so tu druhu prašaloj, što čini. Wobě chcyštej čłowjekam pomhać. Tuž so zjednaštej. Lubosc rjekny: „Ty, wěrnosc, budž prawje luba a dušna, hdyž chceš něšto wotkryć“, a wěrnosc džeše: „Ty, lubosc, njepokrywaj a njewodžewaj ničo, štož njebych ja widžeć směla.“ – Tak buštej wěrnosc a lubosc dobrej, swěrnej towaršce.

Ewangelscy w Awstriskej

Zo ma w kraju, hdžež je wjetšina ludu katolska, tež ewangelska mjeňšina swobodu wěry, to je nam džensa nimale samozrozumliwe. Za ewangelckich w Awstriskej započo so tale swoboda hakle před sto lětami. Tehdom so miny za nich čas přesčěhaja. W arcybiskopstwyje Salzburžskim mějachu ewangelscy najbóle čerpjeć. Hižom 1685 wuhnachu tam w krutej zymje 1000 ewangelckich ludži. Dźěćo a swoje wobsydstwo njesmědžachu sobu wzać. 1731 dyrbješe 15 000 ewangelckich po zrudnym čerpenju awstriski kraj wopuścić a so do njeznateje cuby podać. 1837 wupućowachu posledni, ewangelscy z Zillerthala. Džensa ma ewangelska cyrkwe w Awstriskej dospołnu runoprawnosć a swobodu wěry.

Čeknjena duša

Na łopjenku někajkeje ewangelckej protyki sym čital rozprawu muža, kiž bě daloko po swěće wokoło pućował. Wón tam pisa:

„Po napinacym pućowanju, kotrež traješe hižom někotre dny, počachu moji indianscy nošerjo nadobo stawkować. Zesydachu so do trawy na kromje pralésa a njemóžach jich nihdy na nihdy pohnuć, zo bychu dale šli. Chcych jim mzdu powyšić, wjacje mjasa dać, prošach jich a swarjach na nich, tola ničo njepomhaše. Skónčnje priindžech za tym, što ma jich spodziwne zadžerženje rekać. Indianojo twjerdžachu, zo su dyrbjeli tak chětre bēžec, zo njeje jich duša wjacje sobu móhla. Tohodla chychu nětko čakać, doniž njeje jich duša zaso dosčahnjła.“

Rozumiš to, čłowječe bēleje barby? Snadž sy tež duši čeknyl, hdyž takle chwataš a spēchaš a jachliš přez žiwjenje? Njechaš so tež ty jónu do přerowa, na kromu lésa abo na mjezu pola, hdžež runje dźělaš, posydný a sej hodžinku čicheho rozpominanja a wopominanja popřeć? Abó sy hižom tak jara wottupjeny, zo njepytnejš, zo či faluje potajna móc, kiž we tebi a zwonka tebjě skutku-

je? Njejsy so ty hišće hańbowal, hdyž sy za tym přišoł, kak so daš bjez wole kaž njewólnik čěrić, kaž kolo w mašinje? Abó wěš sej ty zmysl swojeho spēchanja wujasnjeć?

Ja sej tola myslu, zo sy zrozumil, što su tamni indianscy ludžo prajić chcyli. Kedžbuj, zo njeby swoju dušu zhubil!

Wukń wot tychle domoródných! Woni so jenož njenadžijeja, zo so jim zaso duša wróci, ale samo sčerpnje na to čakaja. Abó sy sej ty snano docyła wotwučil, na něšto čakać? Snadž pak sy so předy runje, hdyž sy to čital, na kěrluš Pawoła Gerharda dopomnil, kotryž je wón na słowa 146. psalma spisał? . . . Dočakaj a dopomń so, ty sy tola něhdy na kemšach sobu spēwał:

**Nětk spēwaj, moja duša,
česć Boha wjesoła,
jom' cyła stwórba sluša
a služi zwólniwa.**

**Ja džakny wopor palić
sym winowaty tu,
tu z wutrobu joh' chwalić
chcu w swojim žiwjenju.**

Poskaj, kak twoja duša spēwa! Njejsy ju zhubil, wona či kaza, zo by čakać nawuknyl!

Z Cyrkwineho swěta

Sekretariat za jednotu mjez křesćanami w Romje je nětko tež Ekumeniskiu radu cyrkujow, Lutherski swětowy zwjazk a Reformowany swětowy zwjazk oficialnje na II. Watikanski koncil přeprosyl. Koncil započnje so nazymu.

Do křesćanskich mšionskich šulow w Israelu chodži tuchwilu 1093 israelskich dźěćo; loni bě jich samo 1166.

Arcybiskup Ruskeje prawoslavneje cyrkwe Joan Wendland, kiž bě dotral z eksarchom Moskowskeho patriarchata za srjedźnu Ewropu, bu za eksarcha Alaski a Aleutow (Amerika) wuposłany. Dotal bě jeho rezidenca w Berlinje.

Najwjetša wukrajna židowska universita, Hebrew Union College w New Yorku, je Berlinskemu probosťej D. Heinrichej Grüberej spožčila titul „Doctor of Human Letters“. To je přeni kroc, zo je někajka židowska universita křesćanskeho čłowjeka na tajke wažnje počesćila. D. Grüber bě so w nacistiskim času njesebićnje wo přesčěhanych Židow starał.

Přeni kroc smědžachu stawcy pjeć protestantskich cyrkujow w Španskej zhromadny tydžen modlitwy za jednotu křesćanow wotměć. Wobdžělichu so wosadni ewangelckej cyrkwe, baptistckej a episkopalnej cyrkwe, Bratrowskeje wosady a swjatkowneje cyrkwe.

W USA je so založila nowa cyrkwe, najwjetša lutherska, do kotrejež je nětko zjednocených 3 200 000 dušow. Nowa cyrkwe, kotraž so wutwori ze štyri ewangelckich cyrkujow, mjenuje so „Lutherska cyrkwe w Americi“. Jeje prezident je dr. Franklin Fry, kiž je tež předsyda centralneho wuběrka Ekumeniskeje rady cyrkujow a předsyda Lutherskeho swětowego zwjazka.

Ekumeniski rjad je 60 mlodých protestantow a katolikow w Eindhovenje (Holandska) založilo.

Za chorownje a domy za starych ma so w Šwedskej direktne přenjesenje Božich službow zmóžnić. Šwedske knježerstwo je dowoliło, zo smědža so Bože služby z Božich domow přez wótferećaki do chorownjow a domow za starych přenošować.

Něhdže 220 000 dobrowólných pomocnikow je w meji tutoho lěta we wšěch dźělach Jendželskeje, Šotiskeje, Walesa a Sewjerneje Irskeje pomhato w akciji „Chlěb za swět“.

Za metropolitu Wařawy a primasa prawoslavneje cyrkwe w Pólskej bu metropolit Jerzy, dotal arcybiskup Łódže a Poznanja, pomjenowany. Wón je z tym naslědnik 20. meje zemřeteho metropolita Timoteosa.

Z wosadow

Njeswaćidlo. Trochu přezaha swjećachmy 26. 8. swój žnjowy džakny swjedžen. Wopyt na kemšach běše slabši, hač druhe lěta, a zběrka na kemšach mjeňša. Nadało pak so tola hišće běše 2294,52 hr.

Serbska superintendentura ma zaso swoju sekretarku. Sotra Madlena Šćowca, rođ. Bartkec z Njeswaćidla, je z 1. 9. 1962 swoje zastojnstwo nastupila. My so wjeselimy, zo je tole wažne měšino zaso wobsađzene, a přeje-my lubej sotře wšo dobre za jejnu službu.

Nakład Domowina. – Wuchadža z licencu č. 733 nowinarskeho zarjada pola předsydy ministrckej rady NDR jónkroc za mėšac. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelckich duchowných. – Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswaćidlski. – Čisć: III-4-9. Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinie.